

Sotsiaalministeerium

Teie 30.04.2024 nr 4.2-3/637-3

info@sm.ee

Meie: 19.11.2024 nr 72

Eesti Puuetega Inimeste Koja täiendav pöördumine puuetega inimeste arvu teemal

Eesti Puuetega Inimeste Koda (EPIKoda) on korduvalt tõstatanud puuetega inimeste arvu statistilise vähenemise teema, sh esitas selle aasta kevadel ka kirjaliku päringu nii Sotsiaalministeeriumile kui ka Sotsiaalkindlustusametile. Sotsiaalministeeriumi 30.04.2024 vastuses (esitatud ühiselt mõlema asutuse poolt) on selgitatud, et viimastel aastatel on puude raskusastmega inimeste arv vähenenud nii koguarvuna kui ka osakaaluna rahvastikust, pikemat ajatelge (10+ aastat) vaadates on näha, et puudega inimeste arv ja osakaal rahvastikust on vaikselt kasvanud, saavutanud oma haripunkti 2018 aastal ja hakanud seejärel uuesti langema, pikemat ajatelge vaadates saab järeldada, et puude raskusastmega inimeste arv ja osakaal rahvastikust on stabiliseerumas. **Laste** sihtgrupi osas on tegemist statistika stabiliseerumisega, **tööealiste** sihtgrupi osas läheb puuetega inimeste arvu haripunkt kokku töövõimereformi rakendumise ja sellele vahetult järgnenud ajaga (haripunkt 2018 aastal), peale mida korregeerite meetodikat, mille tulemusel vähenes ka puudega tööealiste koguarv ja osakaal rahvastikust ning langenud on ka nende tööealiste osakaal, kes on esitanud ühistaotluse; **vanaduspensioniealiste** sihtgrupi osas on perioodil 2011-2023 vanaduspensioniealiste arv vähenenud põhjusel, et motivatsioon puude taotlemiseks on vähenenud kuna toetuse summa on jäänud samaks ning teenuste ja soodustuste saamiseks ei ole puude raskusaste enam vajalik.

EPIKoda tänab vastuse ja ka pärast viidatud vastust erinevatel kohtumistel esitatud täiendavate selgituste eest. EPIKoja hinnangul ei ole põhjendused viitega statistilisele stabiliseerumisele, taotluste vähenemisele, meetodika korregeerimisele inimeste vaatest arusaadavad ja piisavad.

Sotsiaalkindlustusameti andmetel on puuetega inimeste koguarv viimastel aastatel drastiliselt langenud ehk viimase viie aasta jooksul on vastav arv langenud 158 000 inimeselt 110 000 inimeseni. EPIKoja liikmed (eelkõige diagnoosi- ja funktsioonipiirangute põhised organisatsioonid) tõstavad nendeni jõudnud arvukate pöördumiste pinnal jätkuvalt küsimuse, miks puuetega inimeste arv väheneb. Ka EPIKoja poole pöörduvad erinevad inimesed peaaegu igapäevaselt küsimusega, miks on võrreldes varasemaga otsus muutunud ehk enam puude raskusastet ei tuvastatud või on puude raskusaste võrreldes eelneva(te) hindamis(t)ega muutunud väiksemaks, mis näitab, et tegemist on pigem muutunud hindamise praktikaga (uue lähenemisega puude raskusastme tuvastamisel) kui objektiivselt arusaadavate põhjendustega. Lisaks on teema korduvalt erinevate juhtumite pinnal tõusetunud ka avalikkuse, mille puhul on

otsuste aluseks olevad asjaolud ja otsuste kujunemise käik ebaselged, puudub arusaam, miks hinnati varasemast erinevalt kui seisund ja sellest tulenev abivajadus püsivad muutumatuna.

Lähtudes eeltoodust palume avatud arutelu ja üheselt arusaadavaid selgitusi puudega inimeste arvu jätkuva vähenemise osas. Eraldi analüüsi ja arutelu palume ka korduvhindamistega seoses, mil puude raskusaste on võrreldes varasema hindamisega muutunud kergemaks. Arvestades, et sel teemal on EPIKoja poole palju pöördujaid nii organisatsioonide kui eraisikute poolt ning teema on tõusetunud ka Õiguskantsleri puuetega inimeste nõukoja töös ning mitmete inimeste päriselu näidete põhjal korduvalt ajakirjanduses, leiame, et riik peab selgelt ja arusaadavalt olukorda põhjendama.

Lugupidamisega
(*allkirjastatud digitaalselt*)
Maarja Kraiss-Leosk
Tegevjuht

Kristi Rekand
Jurist
kristi.rekand@epikoda.ee
tel +372 6715909